

Valtakunnanvoudin kanslia

12.5.2023

UOL/967/2023

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi
key.poliisiosasto.sm@govsec.fi

Viite: lausuntopyyntöne VN/1365/2022 ja VN/1365/2022-SM-30

Valtakunnanvoudin kanslian lausunto esiselvitysluonnokseen tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään

Esiselvitysluonnoksessa ehdotetaan tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Tällä hetkellä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä sisältää viidennessä rahanpesudirektiivissä säädetyt tiedot, eli asiakkuutta koskevat tiedot, mutta ei tilitapahtumatietoja.

Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus koskien pankkitilitietoja

Ulosottokaaren 3 luvun 48 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa etsiä velalliselle kuuluvaa omaisuutta suorituksen saamiseksi hakijalle. Omaisuuden etsimiseen liittyvästä sivullisen ja viranomaisen velvollisuudesta luovuttaa tietoja on säädetty ulosottokaaren 3 luvun 64-68 §:issä. Sivullisen on kysyttäessä ilmoitettava ulosottomiehelle muun muassa, onko hänellä velalliselle kuuluvaa omaisuutta hallussaan tai muutoin määräysvallassaan ja omaisuuden laatu. Lisäksi sivullisen on ilmoitettava, onko velallisella häneltä tai hänellä velalliselta saatavia ja saatavien peruste ja määrä sekä saatavia koskevien tilien maksuliike ja velallisella olevat tilin käyttöoikeudet. Luotto-, rahoitus- tai vakuutuslaitos ei saa muulle kuin viranomaiselle ilmaista, onko ulosottomies tehnyt edellä tarkoitetun tiedustelun.

Viranomaisen ja sen, joka hoitaa julkista tehtävää, on pyydettyessä muun muassa ilmoitettava ulosottomiehelle kaikki tiedossaan olevat velallisen omaisuutta ja varallisuutta, tuloja, velkoja ja muuta taloudellista asemaa sekä maksuyhteyksiä koskevat tiedot.

Ulosottoviranomaisella on oikeus saada edellä mainitut tiedot, kun ne ovat yksittäisessä ulosottoasiassa välttämättömiä täytäntöönpanoa varten. Välttämättömyyden arvioi ulosottomies.

Ulosottoviranomaisella on pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n mukaisesti oikeus saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ulosottoaassa tarkoitettua täytäntöönpanoa varten.

Ulosottoviranomaisten pankkitiedusteluiden nykytila

Ulosottoviranomaisen velallisia koskevat pankkitiedustelut tehdään tällä hetkellä suurimpiin pankkiryhmiin teknisen rajapintayhteyden kautta ulosoton tietojärjestelmästä. Rajapintayhteys on tällä hetkellä kymmeneen pankkiryhmään. Tietosisältönä pankista toimitetaan kahden kuukauden tilitapahtumat. Tilitapahtumavastaukset tulevat ulosoton tietojärjestelmään kyselyä seuraavana arkipäivänä.

Tietojen kysely ja katselu on rajoitettu ulosoton tietojärjestelmässä vain niille henkilöille, jotka hoitavat kyseisen velallisen ulosottoasioita (vastaava ulosottomies, tämän sijainen tai tiimin jäsen). Kyselyt tallentuvat ja järjestelmään ja niitä voi tehdä vain sellaisista henkilöistä, joilla on vireillä ulosottoasioita.

Muihin pankkiryhmiin tiedustelut tehdään manuaalisesti sähköpostitse. Tämän menetelyn puutteena on vastausten pitkä toimitusaika. Tietojen ajantasaisuus on merkittävässä roolissa täytäntöönpanon onnistumisessa, mikä manuaalisessa kyselytavassa usein heikkenee. Lisäksi tämä menettely on tietoturva- ja tietosuojanäkökulmasta haavoittuvampi verrattuna rajapintayhteyden kautta tehtäviin kyselyihin.

Tietojen luovutus pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta

Ulosottoviranomaisella on edellä lausutusti oikeus täytäntöönpanoa varten saada luottolaitoksilta tilitapahtumatietoja. Lisäksi ulosottoviranomaisella on oikeus saada pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tällä hetkellä tallennettavat tiedot. Tilitapahtumatietojen kysely ja vastaanotto pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ei laajentaisi ulosottoviranomaisten tiedonsaantioikeutta, mutta tehostaisi tiedusteluprosessia. Järjestelmään luovuttaa tietoja usea sellainen toimija, jonka kanssa ulosottoviranomaisella ei ole tällä hetkellä rajapintayhteyttä kyselyiden tekemiseen.

Kyselyiden tekeminen järjestelmän kautta olisi tietoturvallinen tapa välittää kyselyitä ja vastauksia. Samoin tietosuojakysymykset voidaan järjestelmien välisessä tietojenvaihdossa taata huomattavasti paremmin kuin sähköpostitiedusteluissa. Kaikki kyselyt lokituisivat sekä ulosoton tietojärjestelmään että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään.

Tällä hetkellä eri viranomaisilla on rajapintayhteyksiä omista järjestelmistään pankkien järjestelmiin pankkitilikyselyitä varten. Keskitetty kyselyjärjestelmä vähentäisi sekä viranomaisten että pankkien kustannuksia, kun kyselyt ja niiden vastaukset voitaisiin välittää yhden järjestelmän kautta.

Valtakunnanvoudin kanslia kannattaa esiselvityksessä ehdotusta tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään.

Juhani Toukola
valtakunnanvouti

Mari Palmqvist
hallintovouti

